

F O A I E

пентрѣ

МИШЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 42.

Luni 19. Octomvrie,

1842.

ВІАЦА ПРИНЦЪЛЪИ ДИМИТРИЕ КАНТЕМИР.

(Din хронוגрафїе Молдовеї.)

(Брмаре.)

Петръ чел маре не темеїл ачестїи трактат аѣ порнїт ошїле спре Молдова дн прїмъвара англїи 1711. Авангардіа лїи, комендїитъ де генералъ Шереметев л'аѣ пропъшїт, кѣ скопѣ де а кѣпрїнде подъл каре Кантемір дѣрасъ не дѣпъре, шї деодатъ отъгѣсъ дн табъръ ла Цѣдора не Прѣт, внде шї принцѣл Дїмітрїе аѣ адѣс оастеа Молдовапъ. Дн о прокламадіе їскълїтъ дн 5. Маїѣ шї тїпърїтъ, Домпъл аѣ декларат а са алаандїе кѣ Рѣсія, аѣ днтемеет астъ тѣсѣрт прїп кѣвїнте релїѣоасе шї полїтїче, пропължндѣсе шї кълкареа че аѣ фост фѣкѣт Тѣрчїи кондіїлор челор векї кѣ каре лї с'аѣ фост дн кїнат Молдова, кѣпрїндеа кѣ о арміе де 10,000 Молдовенї се ва дѣлнѣ кѣ келтѣїала Рѣсіеї, кѣ тоате провїантѣрїле се вор плѣтї дн пѣтърътоаре, шї сѣѣ педѣапсѣ де морте, аѣ кемат пре тодї воерїї а се дн трѣпї кѣ оастеа молдовапъ пѣп' ла 15. Іѣнїе. Дар ачесте декларадїї пѣ ѣра дн сѣшїте де а днсѣфла днкредере днтре лѣквїторї, карїї дн шїпѣтѣл кѣпд арміа чеа

маре а Тѣрчїлор се апропїа де дѣпъре, пѣ vedeа спорїнд пѣтереа крещїнїлор. Чеа маї маре парте де воерї шї де лѣквїторї, пѣлнкрезїндѣсе дн вїиторїме, се трѣсесѣ ла тѣпте, шї цара лїпсїтъ де пѣпне шї чертатъ де лѣкѣсте пѣ пѣтеа дндѣстѣла арміа рѣсіапъ, каре кѣ пѣдежде де а гѣсї аїче провїант лѣасѣ демѣлкат пѣмаї не 20 де зїме, днкѣт ѣра де пѣвое ал кѣра де песте Ністрѣ.

Петръ чел маре кѣ рѣтѣшїца оастеї сале, аѣ сосїт ла Прѣт дн лѣпа лїи Іѣнїе, шї днпрезѣпъ кѣ днпѣрѣтѣаса шї кѣ кѣдїва офїдерї аѣ венїт ла Іашї, внде дндатъ л'аѣ днтїмпїнат днп тавѣра де ла Цѣдора Кантемір шї Шереметев. Монархѣл аѣ прїїмїт дн капїталъ дїѣрѣтѣпѣтѣл Домпълїи, а мїтрополїтѣлї Гедѣон, а клїросѣлѣвї шї а воерїлор аколо днкѣ афѣлторї, карїї аѣ їскълїт трактатѣл че с'аѣ четїт дн катѣдрала сѣ. Ніколаї, шї днпѣратѣл арета маре драгосте шї сгїмъ кѣтрѣ принцѣл Кантемір ал сѣѣ поѣ алаат.

Бїнеле че мїнѣа статорнїчїреа прїндїпїеї а авеа Молдовенїї Домн мощенїтор днп о сїпгърѣ фамїліе, пѣ аѣ дндѣстѣлат пѣ оарѣкаре воерї, карїї кѣцѣта а пѣтеа авѣ претендіе асѣпра тропѣлї. Днтре ачестеа ѣра ворп. Георгїе Росет, чел че

ди тоате кінєріле с'аѣ сирєбит а арєта мінєстрілор рєсієні, нефолосєл че ар єрма дін асемєне леєе, днєє тоате софієтеле лєї с'аѣ зєдєрнічїт днєїнїтеа скопєрїлор чєлор марїнімоасє че авєа днєпєратєл пєнтрє Молдова шї пєнтрє Кантємір, че сїнєр іл сокотеа вреднїк де аї днєтємєє фєрїчїрєа.

Хрєстїанє Молдовєнє фак о дескрїєрє кє ашєпєнтєл ал ачєстєї марє монарх; прєкєт шї де сєрєєрїле карє аѣ єрмат ла ачєастє днєкєпїєрє. Ел аѣ vїzїтат пє дїос тєлєєтїрєа де Трїї-Єрєрхї шї ачєєа а Голїєї, карє аѣ зїє кє єстє zїdїтє днє трєї стїлєрї, адекє : ачєл грєчєск, рєсієн шї полон. Ла оспєцєл че і с'аѣ дат ла кєртє, Пєтрє чєл марє аѣ ашєзат пє Домнїєл Молдовєї днє капєл мєсєї, днєпєрєтєасєа прєднєєа днє алт апєртємєнт кє Доаннєа шї дїєпєлєсєлє воерїлор. Тоастє с'аѣ днєкїнат кє вїн де Котнар, карє аѣ плєкєт фєартє оаспєдїлор. Дєпє ачєєа с'аѣ днєфєдєшєт чєїалалдї воерї, карїї де асемєнє аѣ днєкїнат днєтрє сєпєтєтєа днєпєратєлєї.

Ачєстє дєпє че аѣ пєтрєкєт трєї зїлє днє капїталє, с'аѣ днєтєрнат ла Цєцєрєа зпде днє зїоа сф. Самсон, че єрє анівєрсєлєа vїрїнїєї де Полтава, пєртєтє аєєпрє Свєдєзїлор, мїтрополїтєл аѣ сєрвєт днє кортє о лїтєрєїє шї тєдєєт, дєпє карє аѣ єрмат парадє мїлїтарє шї зп марє оспєцє *).

*) Оспєцєл с'аѣ фєкєт сєє вєлтє чєрєлєї пє єарєє, дїн карє єрє фєкєтє мєсєлє шї сєкєлєлє пє карєлє шєдєа оаспєдїї, кєпїєрєтє фїнд мєсєлє де о сєпєтєрє пєнтрє днєтєлєрєа пїчєарєлор. Ла ачєст прїлєж Молдовєнїї вєр фї вєєт днєтєлєа датє вїн де Францїє, де карє днє ачєа зї с'аѣ трєкєт о марє кєтїтє.

Атєпчє днє лок де прєвїзїлє дїєрєїтє де Бранковєнє аѣ вєнїт ла Іашї спєт. Тома Кантакєзїно днєсодїт де кєдїва воерї дїн Цєрєа рєтєлєаскє. Ачєст Кантакєзїн єрє пєпєт Бранковєнєлєї, от тєлєр плїн де ачєрїтє шї де кєрєж, карєлє фєрє вєїа Домнїєлєї сєє, аѣ вєнїт днє Молдова де аѣ днєрєдєшєт партїдє Рєсієнїлор. Нє тєрєїє сєсєцє шї комїєєл Мєкєдєн, трїмїє де Бранковєнє кє прєпєрє де пєчє дїн партєа Тєрчїлор. Дєр атєт Кантємір кєт шї Кантакєзїно аѣ днєпєдєкєт трактєдїєа де пєчїєрє, зпєл пєнтрє вєкєа єрїє че авєа кєтрє Бранковєнєлє, єар алтєл пєнтрє пєдєждєа аї єрєа днє Домнїє, днєкрєдїнїднєє кє прєстє пєдїн вє кєлєє рєдєл пєртєрєї сєлє чєї днєоїтєарє. Прє лєнєгє ачєстє Кантакєзїно стєрєїєа а сє трїмєтє днє Цєрєа рєтєлєаскє зп корпос де оастє рєсієнє шї молдовєнєлє, днєкрєдїнїд кє ла а лор арєтєрє сє вє рєдїкєа цєрєа днє фєворєл крєдїнїлор шї вє трїмєтє армїєї прєвїєнтєл дїєрєїт че єрє а дєзєнат днє Цєрєкє кє вєнї рєсієнєшї. Днєтєдєр хєтмєнєлє Іоєн Нєкєлчє, сфєтєлєа днє сєкрєт пє Кантємір а нє рєсєїрєа оастєа сє шї прїн аєтє експєдїїє аш днєпєдїнєа пєтєрєа. Пєтрє чєл марє трїмїєє днє Цєрєа рєтєлєаскє ачєл корпос комєндєїт де гєн. Рєлє шї спєт. Кантакєзїно кє сє їє днє пєтєрє прєвїзїлє де карє авєа марє пєвєє.

Днє дєплїнє днєкрєдєрє дєспрє рєзєлтєтєл фєрїчїт а зпєр асемєнє тєєєрї, шї рєзєтєлєднєєє пє днєрєвнє лєкрєрєа Рєтєлєлор шї а Бєлгарїлор, армїєа рєсієнє шї а чєа молдовєнєлє сє кєвєрєа пє днєчєтєл дєалєнєгєл Прєтєлєї кє сокотїнїє кє вєр пєтєа днєпєдєкєа трєчєрєа дєшїтєлє.

нілор. Не каѣнд корпосѣл лѣи Рене кѣ-
принсесѣ Браїла, ворнікѣл Лѣпѣ лѣнціи-
цасѣ ла Домніе, кѣ візірѣл аѣ лѣнчепѣт а
трече дѣлѣреа ші се лѣндрепантѣ спре Прѣт.

Оастеа саксонѣ, каре країѣл Авѣгѣст
аѣ фост цїзрїт де ацїсторїѣ, нѣ вінеа,
Бранкованѣ нѣ шї цїнеа парола де а трї-
мете оасте шї провіант сѣѣ кѣѣѣнт, кѣ
нѣ се поате деклара фѣдїш пѣлѣ а нѣ
венї Рѣсіенї ка сѣї апере Цара деспре
Тѣрчі, дар лѣ адеѣѣр темѣндѣсе ка сѣ
нѣї рѣпескѣ Кантемір Домніа.

Арміа се порнісе лѣ треї кѣлоане.
депѣртате доаѣ чеасѣрї зна де алта. Мол-
довенї ера авангардіа фїекѣрїа колоане.
Генералѣл Іанош ера лѣ фрѣптеа лѣтѣїеї,
че нѣѣѣра 7000 оаменї, а доаѣ, лѣ каре
се афла лѣнпѣрѣтеаса Екаторїна шї прин-
цѣл Кантемір, де 15,000, ера комендѣїтѣ
де лѣсѣшї Петрѣ чел маре, еар а треїа
дїн інфантеріе шї артилерїа греа, ера по-
вѣдѣїтѣ де генералѣл Реплїн. Колона лѣ-
тѣїа, че пропѣшеа арміеа, ацївнѣсѣ дѣмі-
некѣ лѣ 6. Іѣліе лѣ прежта Саратеї, шї
атѣнче се вѣзѣрѣ не малѣл стѣѣг а Прѣ-
тѣлѣ шї роїѣ де татарї, карїї се сѣїа лѣ
сѣс, шї нѣ тѣрзіѣ дѣпѣ ачеаста аѣ сосїт
тоатѣ арміа тѣрчеаскѣ каре сѣаѣ прегѣїтї
спре а трече Прѣтѣл песте треї подѣрї.
Асемене пѣтере лѣсепнѣѣтоаре аѣ лѣнде-
мнат не генералѣл Іанош а чере ацїстор
дела лѣнпѣратѣл, кареле сосїсе ла каселе
ванѣлѣї, лѣ депѣртаре де патрѣ чеасѣрї
дела Сарата, шї пентрѣ-кѣ артилерїа лѣ-
тѣрзіесѣ лѣкѣ ла шовїла-рѣѣжеї, генера-
лѣл аѣ лѣат порвнѣкѣ а се лѣнѣрна лѣкѣ
лѣ ачеа ноапте кѣтрѣ лѣнпѣратѣл.

Тѣрчії тречеа Прѣтѣл лѣ тот кѣрсѣл
ачестеї зіме, шї аѣ кѣпрїнс о позїціе не

костїшеле деалѣрїлор че домнеазѣ шесѣл,
лѣнчекѣндѣсе а спарѣе тавѣра рѣсіанѣ,
кѣнд не челалант мал' тѣтарїї се сѣїа
лѣ сѣс спре Хѣшї кѣ скопѣ а лѣнѣнцїѣра
оастеа шї а о ловї не дїндѣрѣпт. Лѣн-
прѣцїѣрареа се фѣкѣ крїтїкѣ, маї алес а-
флѣндѣсе кѣ ресерва шї артилерїа нѣ пѣ-
теа ацївнѣе лѣ ла зіоа ачеаа маї департе,
декѣт пѣл' ла Стѣнїлещї.

Атѣнче сѣаѣ пропѣс хатманѣлѣ Іоан
Нїкѣлче, деакѣ кѣ 200 dragonї рѣсіенї шї
100 кѣлѣрѣцї Молдовенї нѣ ар нѣтеа ешї
ноаптеа дїн тавѣрѣ се кѣлѣѣзеаскѣ не
лѣнпѣратѣл шї не лѣнпѣрѣтеаса кѣларе
пѣл' ла мѣнцї Ардеалѣлѣї, кѣнд лѣ астѣ
дїастїмѣ принцѣл Кантемір шї генералѣл
Шереметев, ар окѣпа не Тѣрчі шї ар ѣр-
та ресвоїѣл? Дар хатманѣл, орї кѣт ера
де воїнїк, тотѣш нѣ сѣаѣ візіт лѣнѣрѣ а-
чеаста, шї аѣ ведерат кѣ о асемене лѣ-
нѣрпїндере ар фї маї вѣтѣшѣѣтоаре декѣт
стареа де фацѣ, лѣнѣт сѣаѣ хотѣрѣт а
рѣдїка тавѣра ноаптеа, че ера фоарте лѣ-
тѣнѣкоаеѣ, шї а се лѣнѣрна пѣл' ла стѣ-
нїлещї. Сосїнд аколо дѣмінекѣ лѣ 8. ла
рѣѣѣрсатѣл зорїлор, арміа аѣ лѣнѣрат лѣ
тавера лѣнѣрїтѣ шї сѣаѣ ашезат сѣѣ апѣ-
рареа артилерїеї лѣї Реплїн.

Лѣндатѣ дѣпѣ ачеаста аѣ сосїт шї
корпосѣл ген. Іанош, кареле, лѣнформат
лѣ каре, се трѣѣа лѣндѣрѣпт, дар апроа-
не де тавѣрѣ сѣар фї спарт де Тѣрчі, деакѣ
Кантемір нѣ ар фї ешїт кѣ Молдовенїї
лѣнѣрѣ ацїсторѣл сеѣ. Дѣпѣ о лѣнѣтѣ
де треї чеасѣрї кѣ о пѣтере де 60,000 кѣ-
лѣрѣцї Тѣрчі шї Татарї, аѣ кѣнцїгат лѣѣдѣ
а рѣспїнѣе а лор ловїрї лѣнѣокате шї а
скѣпа ачест корпос кѣ кареле аѣ лѣнѣрат
лѣ тавѣра дела стѣнїлещї.

Андагъ че сосі тареле vezір, Търчіи фькъръ кѣтева асалте асѣпра тавереі рѣсіене, че пѣрѣреа кѣ а лор пердере с'аѣ рѣспіне. Прінцѣл Кантемір кѣ Молдовеніи аѣ фост днсерчінат а алѣнга зп корпос де епічері каріи се ашезарѣ дн досѣл зпор спіні, ші ачеастѣ позіціе с'аѣ днгрѣдіт кѣ тѣріі.

Ан міжлокѣл лѣнтелор педлчетате, днповораці де аршіца зілѣі, ші пѣтімінд де mare сете; Рѣсіеніі, ді ші ера сѣпшші фокѣрілор дѣшмѣнеці, с'аѣ апроніет де Прѣт ка сеші поатѣ стѣнѣе сетеа.*)

Дар о алтѣ днпрецізраре аѣ маі споріт днгріжіреа прінцѣлѣі Кантемір. Маі пайнте се хотѣрісе, ка атѣт днпѣрѣтеаса кѣт ші доатна се рѣтѣе дн Іаші дн кѣрѣл ачестеі експедиціі.

Екатеріна днсѣ зрѣанд дѣпѣ днпѣратѣл, доатна кѣ аі сеі фіі ші кѣ алте соціі а воерілор рѣтѣсесѣ дн четѣдѣіа Іашѣлѣі, сѣв апѣрареа зпѣі мік гарнізон, пе кѣнд содѣл еі нічі пѣтеа аі тримете вре зп ацізтор, дар нічі а о днціінѣа де прітеждіа дн каре се аѣла.

Зілеле де 8 ші 9 с'аѣ трекут дн неконтеніте вѣтѣліі, асалтѣрі, ші вомбардареа тавереі зрѣа зіоа ші поаптеа. Търчіі візвіндѣсе дн пѣтѣрѣл лор чел mare ші дн позіціеа фаворітоаре, ловеа пѣрѣреа кѣ оастеа дноітѣ ші проаспѣтѣ', іар Рѣсіеніі, ацізтораці де артілеріа лор маі вѣпѣ, се апѣра кѣ ачел кѣраж че днсѣфѣл фіінѣа зпѣі варѣат mare ші сѣвенірѣл вірвінѣелор трекуте.

Треі зіле дѣарѣндѣл с'аѣ вѣтѣт ар-

міле кѣ mare пісѣтѣ, дар кѣ пѣціп рекултат. Рѣсіенілор кѣ пепѣтінѣт аѣ фост а маі зрѣа дн астѣ позіціе о лѣпѣт атѣт де пеасѣтѣпатѣ.

Ліпса амѣніціеі, фоаметеа ші вѣтѣлііле каре скѣдеа ачеастѣ оасте атѣт де мікѣ, пѣнеа пе Петрѣ чел mare дн кѣмпѣпѣт де а се днкіна дѣшманілор сеаѣ а пері.

Ан міжлокѣл непорочірілор че авеа се днгітѣ родѣл остепелілор сале челор тѣреде, днпѣратѣл пѣ пѣтѣ вѣдеа фѣрѣ одеріре зп спектакѣл атѣт де кѣрѣт каре се днфѣдоша окілор сеі. Деспѣдѣждѣит де тѣнтѣіре, ел се трасѣ дн корт, знде скрісе кѣтрѣ сенат ачесте кѣвінте вредніче де адѣчереамінте: „De воіѣ кѣдеа дн тѣна дѣшманілор, сѣ пѣ тѣ маі сокотіці де ал вострѣ днпѣрат, ші де в'аш скріе еѣ днсѣш сѣ пѣ плініціі врео поронкѣ каре ар фі днпротіва інтересѣлѣі днпѣрѣдіеі, іар де воіѣ тѣрі, атѣнѣе алеѣедіѣвѣ де днпѣрат пре чел маі вреднік днтре воі.“

Пе кѣнд ера акѣфѣндат дн аса дѣрепе ші гѣста зп скѣрт репаос, Екатеріна, вреднікѣ де а се днпѣртѣші де вѣпта ачестѣі mare монарѣ, се днгріжеа де а лѣі тѣнтѣіре. Еа аѣ пѣс ла кале кѣ Кантемір проекѣл лѣкрѣреі днкіпзіте. Ачест прінціп, кѣпоскѣнд фоарте віне атѣт стареа де фаѣѣ а Търчіеі кѣт ші карактерѣл тарелѣі vezір Mehmed, пѣ аѣ фост ла дндоіалѣ де рекултатѣл чел доріт. Ан ачеа поапте днпѣрѣтеаса аѣ адѣнат сѣат де ресвоіѣ, дн каре с'аѣ хотѣріт а се адреса дн партеа маршалѣлѣі Шереметев о скрісоаре кѣтрѣ mare vezір кѣ пропѣпере де паче фолосітоаре пептрѣ Търчі. Пре лѣпѣт ачестеа і с'аѣ трімес дарѣрі алѣтѣіте дн

*) Спире а пѣтеа транспорта ана, с'аѣ дешертат тоате васіле кѣ віп ші кѣ ідромед (med).

одоаріле дѣпърътесеі ші алте дѣзваерврі че с'аѣ пѣтѣт адѣна дела Кантемір ші дела генералі, ші о сомѣ, прекѣм зик хроногра-фѣріле Молдовеі, де 800 пѣнци де вані.

Маре везір, а кървіа інстрѣкціі ера де а дѣкее о паче фолосітоаре, с'аѣ дѣдемнат маі пѣлт дѣтрѣ ачеаста де тѣжгвріле де каре рѣсѣна тавѣра са, пентрѣ оторвріле челе сімѣнтоаре че пѣтїмеа Епїчерїі ла ата-кѣл тавереі, а кървіа шанѣврї ера тіксїте де морѣі. Дрептачеа с'аѣ дѣкеет о армі-старе де треі зіле дѣ каре с'аѣ трактат кон-дїціле пѣчеі.

Cosїnd амбасадорїі Рѣсіеі дѣ тавѣра тѣрчеаскѣ; тареле везір, дрепт кондїціе прелїмїнаре (прегѣтїтоаре) аѣ черѣт а і се да прїндѣл Кантемір ка вѣ ревел кѣтрѣ по-артѣ. Амбасадорїі аѣ черѣт інстрѣкціі де ла дѣпѣратѣл, кѣдїва кѣртезанї л'аѣ сѣ-тѣїт се жертваскѣ пе вѣ сімѣтр от пентрѣ тѣлѣтїреа арміеі ші а дѣпѣрѣдїеі. Дар ачест сѣфлет марїнімос аѣ лепѣдат о асе-мене пропѣпере ші аѣ порѣвчїт амбасадо-рілор а респѣнде :

„Маі месне т'аншї дѣдѣплека а лѣса Тѣрчїлор тоате дерїле че се дѣтїнд пѣлѣ ла Кѣркс; кѣчї, пѣрѣсїндѣле тїар рѣтѣ-неа нѣдежде а ле маі пѣтеа кѣдїга, дар пердереа паролеі теле ар фї лѣкрѣ невї-декат. Нѣ пот се о калк, нїчї се даѣ пе вѣ прїндїп, кареле ш'аѣ лѣсат прїндїпатѣл пентрѣ dragosteа mea. Ної нѣ авем де дѣ-сѣшїт алта декѣт нѣмаї чїпстеа, чел че о перде, дѣчетеазѣ а фї дѣпѣрат.“

Ачеастѣ декларацие есте кѣ атѣта маі пѣлт стрелѣчїтѣ кѣ соарта лѣї атѣрна де еа. Амбасадорїлор с'аѣ порѣвчїт а зіче, кѣ Кантемір нѣ се афлѣ дѣ таверѣ, кѣнд ел дѣ кѣрсѣл ачестор трактаціі, ера аскѣнс

дѣ тресѣра дѣпѣрѣтесеі, деспре каре се-крет щїеа нѣмаї хат. Нїкѣлчеа ші вѣ копїа де касѣ карелеї адѣчеа демѣнкат.

Статорнїчіа карактерѣлѣї дѣпѣратѣ-лѣї, аѣ дѣдѣплекат пе тареле везір а се лепѣда де о претендіе, каре ар фї пѣтѣт дѣпедека дѣкеереа пѣчеі фаворїтоаре Тѣр-чїлор. Ачеастѣ паче с'аѣ дѣкеет ла 12. Ізліе 1711 кѣ тоате опїтелеле лѣї Карол ал XII., рїга Сѣезїеі, кареле венїсѣ дела Bender дѣ тавера тѣрчеаскѣ, кѣ скоп де а дѣпедека іскѣлїреа пѣчеі.

Прїетенїа лѣї Петрѣ кѣтрѣ Кантемір шї рекѣпошїнда ачестѣїа аѣ дѣпѣт дѣ тот кѣрсѣл вїедеі ачестор дої варѣадї, монар-хѣл аѣ афлат дѣ Кантемір вѣ сѣтѣвїтор кредїночос шї лѣтїнат дѣтрѣ плїнїреа про-ектелор челор марї. каре аѣ дѣтешет пѣ-тереа імперїеі.

Арміа рѣсіанѣ, прїїмїнд провїзіоане де ла Тѣрчї шї дела Молдовенї, се трѣчеа дѣдѣрѣнт пе ла Мовїла-Рѣѣкеі. Кѣ тоате кѣ пачеа ера дѣкеетѣ, татарїі зрѣанд а дѣче дѣ скѣлѣвїе вѣ тареле нѣтѣр де Молдо-венї, оастеа молдованѣ аѣ ловїт ла гѣра Жїжїеі пе ачїї рѣпїторї шї аѣ тѣлѣтїт пе тѣлѣї дїп компатріоці. Дѣнтре ачещїа се афла кѣпїтанѣл Чїѣхореанѣл трїмес де кѣ-трѣ Doamna Kassandra кѣтрѣ Кантемір, ка-реле дела ел аѣ афлат кѣ Тѣрчїї пѣ кѣлка-сѣ капїталїа. Прїндѣл Кантемір с'аѣ грѣ-вїт а терѣде ла Іашї, вѣнде аѣ петрекѣт доаѣ зіле спре а се прегѣтї де дрѣтѣл дѣнде-лѣнгат. Ел аѣ адїѣнс арміа рѣсіанѣ пе Прѣт ла Загаранчеа шї кѣ еа аѣ трекеѣт Нїстрѣ пе ла Мовїлеѣ. Дѣпѣ о скѣртѣ domnie де 9 лѣнї, аѣ пѣрѣсїт Молдова, акѣрїа фери-чїре шї лавѣѣ ера дїпта тѣтѣрор лѣкрѣрї-лор шї а скріерїлор сале. (Ва зрѣа.)

ФАБЪЛЪ.

Макъл ши виорелеле.

Макъл ка о плантъ стрікътоаре, каре пѣдъшъ пе челелалте планте, фінд лѣпъ-дат дін грѣдінъ песте дѣнѣре дінкоаче, аѣ пікат днѣре граціоаселе виореле; апоі раза соарелѣи, пе каре виорелеле о пріітіаѣ пі-тре рѣмѣрошіі стежарі, такъл кѣ капъл сѣѣ чел днкопчіат ка зн тѣрван днченѣале дн-педека де а стрѣвате ла виореле. Міросѣл ши фрѣмошелѣл колор, сімбѣл ал статор-нічіей, де каре пѣнъ акѣма лѣл се дндѣл-чеа дела виореле, фінд ачелеа акѣма кѣтро-пите де так, се пѣрїа кѣ вїнѣ дела так ши такъл ажнпсесе дн фавор ла лѣѣ, іар кре-днпчоаселе виореле ераѣ ка ши зїтате; пѣлѣ кѣнд пікѣнд гїнда дн стежарі, ши сѣѣр-мѣнд пестаторнікѣл тѣрван ал такълѣи, а-честа се вѣзѣ днпайнтеа лѣлѣи кѣ капъл плещг ши велїт, іар виорелеле ши дн тіп-пѣл апѣсѣрїї лор тот репѣскѣндѣсе, с'аѣ тот днфрѣмсецаѣ ши повїлітат. Аша такъл акѣма чзпїт дн тіжлокѣл виорелелор е рѣ-шінат фоарте, іар еле дн патрїа лор даѣ дндоїт мірос лѣлѣи; колорѣл лор чел вѣ-пѣт кѣ атѣт есте маї десѣѣтѣчїос пентрѣ лѣѣ, дѣк ши днѣре сіне о віадѣ кѣ атѣт маї десѣѣтѣчоасѣ; лавдѣ лѣї Дѣмнезеѣ, кѣ педрептатеа такълѣи с'аѣ дескоперїт ши с'аѣ слѣтїт ши се ащеапѣт кѣ вѣкѣрїе венї-реа пѣсторїлор, ка сѣ пїлївеаскѣ пе ачелеа дн акѣрор кап се сѣмѣдїа тѣрванѣл.

Мѣнтеанѣ, дн Kokod,

(дн Ѣгарїа.)

ЕЛЕЦІЕ.

Ла прѣндѣрата денѣміре а Мѣр. Сале прѣлѣмїнатѣлѣї Domn Basile Erdeli de епіскоп г. к. ал Oradieї марї.

Domnѣл чел стрѣлѣчїт дн черїсрї віневоенте,
Дѣї лѣмїнаре челѣї чѣцї цїе плѣакѣ капъл!
Нѣ вреѣ еѣ, ка зѣл пѣгѣпеск кѣ пѣме Аполлон
Сѣмї фїе спрїжїнітор, делїе ідол атар.
Ал меѣ лѣмїнѣтор дн Олімпѣл мѣнтеле чел сѣжнѣ
Domnѣл есте Зеѣл, тоатѣ пѣтереа цїнѣнд.
Спрїтѣл ал пострѣ кѣ Хрїстос стрѣлѣчїторѣл
Інїмілор чел сѣжнѣ, кѣї опораре фѣкѣїѣ,
Мѣзеле воастрепѣгѣнїї нѣ воїѣ сѣмї поарте лѣмїнѣ,
Фѣгѣ Талїа деїчї, Терпсіхоре дѣпѣ еа.
Ѣн Domn іе нѣ Марѣ, Іоѣ, нѣ Нептѣн, піче Пѣлто,
Чї Саваот сѣжнѣтѣл, каре фѣкѣ че vedem.
Domnѣл ачест лѣмїнат кѣѣтѣнд ла грїжіле мѣле
Шї ла чел стрѣлѣчїт пѣме де каре doream,
Ла стрѣлѣчїта зїоа мѣлѣтор мїї спре вѣкѣрїе
Датѣ лѣмїнѣ мїе сѣмї дѣрѣаскѣ акѣм.
Разеле кѣї рошїзѣе зїорї адѣкѣнд сѣ реверсе
Мїнѣей мѣле лѣчїрїї ліне, воїоасе ши дѣлчї,
Кѣїпїнаре кѣрор пре тѣрїтѣл Erdeli сѣ'л пот
Дн кѣнтѣрї глѣсѣї, вѣне Basile! зїкѣнд;
Іатѣ венї зн соаре де мѣлт ши таре dorit, вѣн,
Кареле мѣлт вѣн прїн вѣнавенїре фѣкѣ.
Тѣмнѣл акѣм сосі кѣнд карміне кѣ вѣкѣрїе
Днтіпѣжнѣ, вѣнѣл фоарте пѣрїнте тѣрїм.
Лавделе лѣї нѣ воїѣ сѣ ле пѣмѣр кѣ дѣогаре,
Кѣнд цїїѣ кѣ дѣнѣл лавда врѣще де тот.
Нѣмаї ла палѣл вінецїтѣл черїѣ рѣдїкѣм пої
Окїї ши гѣндѣл, таре плѣкаре фѣкѣнд,
Шї Domnѣл тѣѣрор лѣвдѣнд арѣѣтѣм вѣкѣрїе,
Кѣз дѣрѣїт вѣн Domn ши стрѣлѣчїт лѣмїнат,
Налта віадѣ акѣї ферїчїт волд фаче ла фїї сѣї,
Фантеле лѣї дн фак дн мѣрїтор немѣрїт.
Прїн фервїндї рѣгѣчнїї не рѣгѣм пої Domnѣл а тоате!
Дн мѣлцї анї кѣстѣ'л, тот ферїчїт сѣпѣтос!
Лѣнга віадѣ де ічї со скїмѣе віадѣ черїаскѣ,
Плїнѣ де марї вѣнѣрї, плїнѣ де дѣлчї вѣкѣрїї.
Дн тѣмн лѣнг фѣр' марїне кѣ тѣрма шїе датѣ
Лѣвдѣнд зн фѣкѣтор, Domnѣл а тоате, Зеѣл
Пѣрїдїе Сѣтмарѣлїї прїн М. Ноак.

T B N E T B L.

О поагте 'нтгвекатъ акзм съ ръспъндисъ,
Ші орї каре фїинцъ, дп. сомнъ адънчїт,
Гъста а еї одїхнъ, че зїоа іо рънїсъ,
Прїн мънчї, мїте лъкрърї, пъказ не контенїт.

Тъчере атордїтъ дпгїнсъсъ-аса domnie
Ші зефїръ чел дълче, не дпчетат сѣфла,
Бъкошъ весте зїоа, дп а попдїї армонїе,
Ші омъл плїн де паче, воїе-асъ дешепта.

Ръспънд ачі тъчереа, d'odatъ фъръ весте,
Ън взет дїнтре позрї рънеде дпфрїкомат.
Дпспъйтъмѣтѣзъ пре омъ; шъ'н прїпъ'ъл сіедеце
Съ чъръ аѣсторїзъ, ачелъї Предрпалт.

Акзм не лецїзїдїї чеї ръї шї пъкътошїї
Ш'адък дп гравъ-амїнте, де чел а тот пре сѣбнт
Азд, зрдїа пїкъ, не дрепдї, некредїнчосїї
Ш' аменїнцъ 'а префаче, дп дърїъ дп пътжпт.

Къ інїмї дпмїте, ла domnъл съ дпкїпъ,
Мъреде апрїнд фъклїї, шї сѣпте тъмъерї;
Din гъреле лор рвдї, съ дпалцъ фъръ вїпъ,
Спре аї тъмътї d'ачесте кзмплїте детъерї.

Ла тїне Пре дпалте, ръгъм ажъторїнцъ.
Атале сѣпте лецї, де шї пз ле пъзїм,
Не іартъ тз пърїнте, дїн п'алтадї лъкзїнцъ;
Къчї мълте кътръ тїне, не дпчетат грешїт.

Дар Domnъл плїн де зръ, де алор пелецїре
Брдїа ш' о аратъ, прїн поръл тъпъторїъ
Шї тършавїле тръпърї, менїте спре жъртфїре
De тънаї съ довоаръ, прїн фокъл свъръторїъ.

Къмпїле дпалвїте, де оасъ 'нпръдїате
Шї мїросъла де стървзрї, че аеръ 'нпеста
Фъче пре омъ съ крѣзъ, къ нїчї о вїетате
N'ар довъндї ертаръ, ачелъї пре дпалт.

Пъдїн! шї іатъ 'нчене, а Domnълъї тънїе
Ш'а лъї кзмплїте фокърї, не 'нчет а с'алїна.
Дар, пътаї пъкътошїї, де асгъ грозъвїе
Пъръ къ дпкъ пз пот, де тоарте а скъпа.

Къноащедї вої о дрепдї, не чел дпдъръторїъ
Ачела че прїн тзнет, аъ врѣт съ дпсѣмпнезъ,
Къ ел есте пърїнте, ш' ал постръ ѣрзеторїъ
Шї тот хаосъла лътеї де ел съ гъвернѣзъ.

Нїкълъї Бъркї.

РЕСПЪНСЪРІ шї РЪГЪРІ.

Не афлжндъ-не дп старе де а пѣтеа
да ръспънсърї прїн скрїсорї прївате ла тоцї
ачеї вїневоїторї прїетїнї, кждї не чер,*) не
vedem сілїдї іаръш, а маї алеце кжтева ма-
терїї, каре кредем къ вор пѣтеа інтереса
шї не алдїї дїн пъвлїк, шї але дпмъртъшї
прїн органъл ачестеї Фої.

1. Доаъ скрїсорї дела T*** дїн 21. шї
24. Септ., аъ препъс, къ алте чїпчї епїстоле
дпдрептате кътръ пої де маї пайнте ар фї
перїт саъ ла поща дїн Бчкр. . . саъ аїреа,
фїндкъ п'аъ прїїмїт нїчї зп ръспънс ла аче-
леаш. Спре а одїхнї не прїетїнїї поцдрїї дїн
T***, дпкредїндацї дїн парте-не, къ дїн
Фоаїа ачеста пз се пот пїтъла тоате е-
ксетплареле, аръгъм, къ пої дела DDлор
ам прїїмїт пътаї патръ скрїсорї, дїн каре
ла зна дп сем. I. ам ръспънс кз фапта, іар
дп сем. ачеста ла чеа дїн 15. Септ. ам
дат деслѣшїре шї дп скрїс, не а треїа ам
пъвлїкат'о, шї а патра, іатъї датъла маї сѣс.
Неарпъреа фоарте рѣъ, дакъ знеле скрїсорї
с'ар фї пердѣт. Пентръ препътерацие съ
се чеаръ Reserisse дела пощъ негрешїт.

2. Ла зрпътоареле скрїсорї: Dın Країо-

*) Дела Іанъарїе пъвъ асгъзї (дп 15. Окт.) Ре-
дакторъл, афаръ де алте імпровїзъдїї ла каре
есте оекндїт ка алдїї тоцї, фъкз шї 203 скрї-
сорї прївате; преанъдїне пентръ зп коттоар,
дпсъ тълте пентръ о тжпъ.

ва къ датъ дела 25. Маѣ ші спре тѣла поастръ тіраре сосітъ поаъ пѣмаѣ дн 5. Окт.; дін Іаші дела 7. Септ.; алта дін Іаші дела 28. Септ.; дін Бѣкрещі дела 22. Септ. (сосітъ пѣмаѣ дн 14. Окт. !); дін Кѣмпѣлѣнг дела 5. Окт. — тоате днсодіте де вѣкѣді поетіче, рефлектѣм пе DD. Акторі, къ пѣпъ астѣзі се афлѣ дн пѣлпѣл редакціеі 52 пѣмаѣ вѣкѣді поетіче, каре, афаръ де преа пѣдіне че кѣпрінд ісвїрі персонале, тоате ацеаптъ ка съ вазѣ лѣміна. А не прїпі къ поезїле нѣ пѣтем, дін прїчїнѣ къ прекѣм Двоастръ віне шїді, нѣ тоді оаменї авд кѣптѣл Пїерїделор., нѣ тоді сїмт фертекѣл ліреї шчл. шчл. Кѣ рѣнд шї къ време съ ле vedem пе тоате.

3. Дела Парїс дін 6. Окт. к. п. Прептерациа Домпѣле че пофетїці, се поате фаче пентрѣ Парїс ла Віена къ днлеспїре тѣлт маї маре декѣт ла Брашов. Пентрѣ челелалте стрѣне че атїндеці въ тѣлцѣтїм.

4. Дін 19. Авгѣст. Пентрѣ дѣпликадіа консѣнатор (а несѣпѣтоарелор). Еѣ Прїетїне д'ам спѣс дн персоапѣ, кѣмкъ нїчі одатѣ нѣ тѣ воїѣ днвої къ ачеа днотѣрѣ де а дѣплика консѣната дн лімба поастрѣ, де а зіче адекѣ: ad-dѣн шї нѣ адѣн, еллѣ шї нѣ ел (ille), ап-плїкаре шї нѣ аплїкаре (applicare.) Нѣ почїѣ тѣгѣдї, къ знеорї ам венїт шї еѣ дн іспїтъ де а пѣзі препозїціле съв шї дн, шї а скріе ворвеле дін еле компѣсе дѣплекѣнд літера дін зртѣ, спр. п.: сѣвпѣпере саѣ сѣвпѣпере, днпек; днсъпесте пѣдїн ам вѣзѣт, къ дакъ воїѣ респекта пе съв, воїѣ фї сїмт а пѣзі аналодіа шї пе тоате ворвеле комѣне лімбеї ромѣне шї челеї латїне, каре дн ачеаста дін зртѣ капѣтъ дѣпликаре, а ле скріе тот дѣ-

плїкате шї дн ромѣнеще, кѣм: калле шї кѣлмѣторїе, валле шї вѣллічїкѣ, ann, (annus), дѣррѣ (terra), ассеамѣн (assimilo), addѣк, аппѣр (opperio), еллѣ, елле, (ille, illae), моалле (mollis), фоалле (follis) ш. а. Ачеастѣ днотѣре нѣ о почїѣ днвѣрѣдіша дін прїчїнѣ: 1) Кѣ нїчі днтр'о парте а парїеї ромѣнещї нѣ се азде асеменеа пропѣндіаре греа пентрѣ органеле де ворвїре а Ромѣнѣлѣ; 2) Пентрѣкъ нїчі кїар латїнїи чеї маї веки днпїante де поетѣл Ennius п'аѣ авѣт дн ортографїа лор асеменеа дѣплїкаре, чї спре п. пропѣтеле oloe (аша зічеа шї скріеа чеї веки пе ille) дн скріа пѣмаѣ къ зн l. Orthographia romana sive latino-valachica а ферїчїтѣлѣ Пентрѣ Маїор тїпѣрїтъ лѣтїнеще ла Бѣда дн 1819 о аї? Чїтеще шї аколо ла ф. 2 шї 3 ачестеа: Sciendum autem, in valachico sermone nullam consonantem geminari: qui usus etiam apud antiquos latinos fuit, ante Ennium, qui primus geminationem consonantum in latinam linguam invexit. Vide Festum. Haec proprietas una est ex illis, quae vetustatem linguae valachicae arguunt. Hinc, tolerari non possunt ii, qui nescio quo casoëthe contra indolem valachicae linguae geminationem consonantum in latino-valachicam orthographiam inducere conantur. — Днсъ Тѣ дншї зічі: „Ѣнеле препозїції тревѣїе респектате. Віне, фїе; дар попорѣлѣ ле респектеазѣ, нѣ вѣре а шї де еле; вої іарѣш днкѣркаді шї препозїції, де каре лімба поастрѣ пѣпѣ акѣта п'аѣ шїѣт нїмїк, кѣм пе ад. Ромѣнїи вѣтрѣнїи пощрїї аѣ пѣзіт, знеорї сїнгѣр пе препозїціа дн, скріїндѣо къ д. фѣрѣ п. —

Редакторѣл.